

Neoficialus įsakymo tekstas
Skelbtas: Žin., 2007, Nr. 105-4315

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ KOVAI SU BULVIŲ GUMBŲ VERPSTIŠKUMO
VIROIDU TAIKymo TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO**

2007 m. spalio 3 d. Nr. 3D-441
Vilnius

*Nauja įsakymo redakcija
Galioja nuo 2010 m. rugsėjo 10 d.
Nr. [3D-793](#), 2010-09-01, Žin., 2010, Nr. 106-5482 (2010-09-09)*

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ NUO BULVIŲ GUMBŲ VERPSTIŠKUMO
VIROIDO
NAUDOJIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

2010 m. rugsėjo 1 d. Nr. 3D-793
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos fitosanitarijos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [113-3285](#); 2010, Nr. [12-559](#)) 4 straipsnio 3 dalies 4 punktu ir 2007 m. birželio 12 d. Komisijos sprendimu 2007/410/EB dėl priemonių užkirsti kelią bulvių gumbų verpstiškumo viruso įvežimui į Bendriją ir išplitimui joje (OL 2007 L 155, p. 71),

t v i r t i n u Fitosanitarijos priemonių nuo bulvių gumbų verpstiškumo viroido naudojimo tvarkos aprašą (pridedama).

ŽEMĖS ŪKIO MINISTRAS

KAZYS STARKEVIČIUS

*Nauja tvarkos aprašo redakcija
Galioja nuo 2010 m. rugsėjo 10 d.
Nr. [3D-793](#), 2010-09-01, Žin., 2010, Nr. 106-5482 (2010-09-09)*

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2007 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. 3D-441
(Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro
2010 m. rugsėjo 1 d. įsakymo Nr. 3D-793
redakcija)

FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ NUO BULVIŲ GUMBŲ VERPSTIŠKUMO VIROIDO NAUDOJIMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Fitosanitarijos priemonių nuo bulvių gumbų verpstiškumo viroido naudojimo tvarkos aprašo (toliau – aprašas) tikslas – nustatyti bulvių gumbų verpstiškumo viroido židinio išaiškinimo, jo plitimo sustabdymo ir sunaikinimo tvarką.

2. Šiame apraše vartojamos sąvokos:

Bulvių gumbų verpstiškumo viroido židinis – ūkis, kuriame aptikta bulvių gumbų verpstiškumo viroidu užkrėstų šiltnamių, patalpų, technikos, įrankių, taros ir (ar) su šiuo viroidu užkrėstais ar galimai užkrėstais bulvinių šeimos augalais ir augaliniais produktais susijusių objektų, įskaitant bulvinių šeimos augalų augavietes.

Bulvių gumbų verpstiškumo viroidu galimai užkrėsti bulvinių šeimos augalai ir augaliniai produktai – bulvių gumbų verpstiškumo viroidu užkrėstame ūkyje esantys bulvinių šeimos augalai ir augaliniai produktai, kurių užkrėstumas nepatvirtintas, bet galimas.

Kitos šiame apraše vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos fitosanitarijos įstatyme (Žin., 1999, Nr. [113-3285](#); 2010, Nr. [12-559](#)).

3. Bulvių gumbų verpstiškumo viroido augalai šeimininkai yra bulvinių šeimos augalai ir augaliniai produktai. Svarbiausi iš jų yra bulvės ir kiti kauliauoogių (*Solanum*) genties augalai, taip pat kitos bulvinių šeimos augalų gentys: pomidorų (*Lycopersicon*), tabako (*Nicotianum*), petunijų (*Petunia*) ir kt. Viroido augalais šeimininkais pripažįstami *Solanum jasminoides* Paxton, *Brugmansia* Pers. spp. rūšies (*Brugmansia suaveolens*, *B. x candida*, *B. cordata* ir *B. variegata*) dekoratyviniai augalai.

4. Bulvių gumbų verpstiškumo viroidas plinta augalų vegetatyvinio dauginimo metu su sėklomis, žiedadulkėmis, sąlytyje su technika ar įrankiais. Bulvių gumbų verpstiškumo viroidą gali platinti vabzdžiai: *Macrosiphum euphorbiae*, *Eupteryx atropunktata*, *Empoasca flavescens*, *Lygus pratensis*, *Leptinotarsa decemlineata* ir *Myzus persicae*.

5. Šiame apraše nurodytų reikalavimų laikymąsi ir fitosanitarijos priemonių naudojimą kontroliuoja Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – tarnyba).

II. FITOSANITARIJOS PRIEMONĖS BULVIŲ GUMBŲ VERPSTIŠKUMO VIROIDUI KONTROLIUOTI

6. Tarnybos regioninių skyrių pareigūnai (toliau – pareigūnai) privalo tikrinti:

6.1. vieną kartą vegetacijos metu bulvių gumbų verpstiškumo viroido augalų šeimininkų sodinamąją medžiagą;

6.2. sėklinių bulvių derlių pradinėse (superelitinės ir elitinės kategorijų) dauginimo stadijose. Vėlesnių dauginimo stadijų sėklinės ir maistinės bulvės tikrinamos tik siekiant nustatyti bulvių gumbų verpstiškumo viroidu užkrėstų bulvinių šeimos augalų ir augalinių produktų atsekamumą;

6.3. į Lietuvos Respubliką iš Europos Sąjungos valstybių ir trečiųjų šalių įvežamas bulvių gumbų verpstiškumo viroido augalų šeimininkų siuntas.

7. Fitosanitarinį tikrinimą tarnybos pareigūnas turi atlikti tokia tvarka:

7.1. vizualiai apžiūrėti bulvių gumbų verpstiškumo viroido augalus šeimininkus;

7.2. iš daigynų ir gamybinių plotų, kuriuose auginami šio aprašo 3 punkte išvardyti bulvių gumbų verpstiškumo viroido augalai šeimininkai, išskyrus bulves, paimti ėminius tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka laboratorinei ekspertizei;

7.3. atrinkti tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka bulvių stiebagumbių ėminius laboratorinei ekspertizei;

7.4. jei nebuvo galimybės ištirti bulvių gumbų verpstiškumo viroido imant viroido augalų šeimininkų ar bulvių stiebagumbių ėminius, išimtiniais atvejais paimti tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka sėklų ėminius laboratorinei ekspertizei.

III. FITOSANITARIJOS PRIEMONĖS BULVIŲ GUMBŲ VERPSTIŠKUMO VIROIDO ŽIDINIUI NAIKINTI

8. Gavęs laboratorinės ekspertizės rezultatus, patvirtinančius augalų šeimininkų užsikrėtimą bulvių gumbų verpstiškumo viroidu, pareigūnas privalo:

8.1. raštu informuoti augintoją ar jo įgaliotą atstovą apie fitosanitarinio tikrinimo rezultatus ir nurodyti privalomus augintojui ar jo įgaliotam atstovui atlikti veiksmus, siekiant sunaikinti bulvių gumbų verpstiškumo viroido židinį;

8.2. nustatyti bulvių gumbų verpstiškumo viroido augalų šeimininkų judėjimą iš ūkio ar į ūkį iki šio židinio nustatymo, kad būtų nustatytas bulvių gumbų verpstiškumo viroidu užkrėstų augalų šeimininkų atsekamumas. Jeigu tarnybos pareigūno nustatytos vietovės, iš kurių bulvių gumbų verpstiškumo viroido augalai šeimininkai, susiję su bulvių gumbų verpstiškumo viroido židiniu, buvo atvežti ar į kurias išvežti, yra kito regioninio skyriaus kontroliuojamoje teritorijoje, tai elektroniniu paštu perduodama informacija kito regioninio skyriaus pareigūnams apie bulvių gumbų verpstiškumo viroido augalų šeimininkų judėjimą. Siekiant nustatyti bulvių gumbų verpstiškumo viroido augalų šeimininkų užsikrėtimą bulvių gumbų verpstiškumo viroidu, papildomą ėminį laboratorinei ekspertizei atlikti turi paimti minėtojo regioninio skyriaus pareigūnai;

8.3. tikrinti bulvių gumbų verpstiškumo viroido augalus šeimininkus, atsižvelgti į bulvių gumbų verpstiškumo viroidu užkrėstų bulvinių šeimos augalų, augalinių produktų aptikimo dažnį, atsekti užkrėtimo šaltinį ir nustatyti bulvių gumbų verpstiškumo viroido židinio paplitimą;

8.4. paimti ėminius iš kloniniais ryšiais susijusių bulvinių šeimos augalų siuntų laboratorinei ekspertizei;

8.5. pažymėti kompiuterinėje programoje „Akis“, skirtoje darbu su žemėlapiais, bulvių gumbų verpstiškumo viroido židinį;

8.6. nustatyti aplink bulvių gumbų verpstiškumo viroido židinį 5 km spinduliu buferinę zoną;

8.7. bulvių gumbų verpstiškumo viroido židinį ir aplink jį esančią buferinę zoną kontroliuoti 3 metus nuo šio židinio nustatymo;

8.8. bent kartą vegetacijos metu paimti ėminius iš augalų šeimininkų, augančių bulvių gumbų verpstiškumo viroido židinyje ir buferinėje zonoje.

9. Augintojas arba jo įgaliotas atstovas, gavęs rašytinį pareigūno pranešimą, kad jo ūkyje nustatytas bulvių gumbų verpstiškumo viroido židiny, ne vėliau kaip per 7 kalendorines dienas, dalyvaujant tarnybos pareigūnui, privalo taikyti tarnybos pareigūno nurodytas fitosanitarinės priemonės:

9.1. bulvių gumbų verpstiškumo viroido židinyje esančius užkrėstus bulvinių šeimos augalus ir augalinius produktus sunaikinti vienu iš šių būdų:

9.1.1. užsikrėtusius ir bulvių gumbų verpstiškumo viroidu galimai užkrėstus augalus šeiminkus, išskyrus bulves, išrauti ir užkasti žemės plote, kuriame neauginami bulvių gumbų verpstiškumo viroido augalai šeiminkai, užversti juos 1 m žemės sluoksniu;

9.1.2. jei bulvių pasėliuose užkrėtimas bulvių gumbų verpstiškumo viroidu nustatomas augalų šeiminkų vegetacijos metu, augalus sunaikinti herbicidais, dirvą aparti užverčiant 10 cm žemės sluoksniu, kad augalų liekanų neišnešiotų vėjas, paukščiai ir gyvūnai. Jei bulvių stiebagumbiai jau susiformavę, derlių nuimti ir užkasti duobėje;

9.1.3. sudeginti;

9.2. bulvių gumbų verpstiškumo viroidu galimai užkrėstus augalus ir augalinius produktus (bulves, pomidorus) perdirbti įmonėje, turinčioje atliekų naikinimo ir dezinfekavimo sistemą;

9.3. jei bulvių gumbų verpstiškumo viroido augalų šeiminkų pasėlyje užsikrėtimas bulvių gumbų verpstiškumo viroidu nustatytas jų vegetacijos metu, kituose ūkio, kuriame nustatytas bulvių gumbų verpstiškumo viroido židiny, laukuose privaloma naudoti insekticidus nuo vabzdžių, kurie gali išplatinti bulvių gumbų verpstiškumo viroidą;

9.4. bulvių gumbų verpstiškumo viroido židinyje esančius objektus (šiltnamius, patalpas, techniką, įrankius, tarą ir kitus su užkrėstais ar bulvių gumbų verpstiškumo viroidu galimai užkrėstais bulvinių šeimos augalais, augaliniais produktais susijusius objektus) dezinfekuoti 2–3 proc. natrio hipochlorito (NaOCl) tirpalu.

10. Užsikrėtimo bulvių gumbų verpstiškumo viroidu nustatymo metais lauke, kuriame nustatytas bulvių gumbų verpstiškumo viroido židiny, ir su juo besiribojančiuose laukuose po derliaus nuėmimo augintojas ar jo įgaliotas atstovas privalo sunaikinti herbicidais savaime dygstančius bulvių gumbų verpstiškumo viroido augalus šeiminkus. Jeigu kitais metais lauke, kuriame augo bulvių gumbų verpstiškumo viroidu užsikrėtę augalai šeiminkai, pastebima savaime išdygusių bulvių ar kitų bulvinių šeimos augalų, jie pakartotinai sunaikinami (išraunami arba sunaikinami herbicidais).

IV. FITOSANITARINĖS PRIEMONĖS BULVIŲ GUMBŲ VERPSTIŠKUMO VIROIDO ŽIDINIO PLITIMUI SUSTABDYTI

11. Siekiant, kad bulvių gumbų verpstiškumo viroidu galimai užkrėstos maistinės bulvės nekeltų užkrėtimo pavojus kitiems bulvių gumbų verpstiškumo viroido augalams šeiminkams, rekomenduojama jas prieš sandėliuojant ar sandėliavimo metu apdoroti dygimo inhibitoriais.

12. Augintojas ar jo įgaliotas atstovas ūkyje privalo laikytis švaros, vengti sąlyčio su ūkiais, kuriuose nustatyti bulvių gumbų verpstiškumo viroido židiniai.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13. Už šio aprašo reikalavimų nesilaikymą asmenys atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

14. Apie pirmą kartą Lietuvos Respublikos teritorijoje nustatytus bulvių gumbų verpstiškumo viroido židinius tarnyba nedelsdama praneša Europos Komisijai, kitoms valstybėms narėms, Europos ir Viduržemio jūros regiono augalų apsaugos organizacijai.

15. Tarnyba apie atliktus kasmetinius bulvių gumbų verpstiškumo viroido fitosanitarinio tikrinimo rezultatus pateikia ataskaitą Europos Komisijai ir kitoms valstybėms narėms iki kitų metų sausio 10 dienos.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Įsakymas

Nr. [3D-793](#), 2010-09-01, Žin., 2010, Nr. 106-5482 (2010-09-09)

DĖL ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO 2007 M. SPALIO 3 D. ĮSAKymo NR. 3D-441 "DĖL FITOSANITARIJOS PRIEMONIŲ KOVAI SU BULVIŲ GUMBŲ VERPSTIŠKUMO VIROIDU TAIKYMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO" PAKEITIMO

*** Pabaiga ***

Redagavo Vyriausioji specialistė Laimutė Aleksejevienė (2010-09-17)

Tel. (8 5) 239 1056